
Мр Радоје Стопић

ДОПУНСКА НАСТАВА – МЕТОДИЧКИ ОСВРТ СА ПРИМЕРИМА

Резиме: Монографија *Допунска настава – методички осврт са примерима* садржи три главна дела. У првом делу су уводни садржаји у оквиру којих је дат историјски развој допунске наставе, од периода првог помињања до данашњих дана. Савремену допунску наставу анализирали смо са позиција школског законодавства (са освртом на структуру 40-часовне радне недеље); дефинисања допунске наставе и њене суштинске намене.

Други део су истраживања која смо наменски спровели за потребу аргументовања теоријских, методичких анализа из трећег дела књиге. У оквиру другог дела су истраживања која се односе на: (1) ресурсе (цену допунске наставе и фонд часова у Републици Србији); (2) компетенције наставника (у оквиру овог блока истраживања утврђивали смо шта наставници мисле о сопственим компетенцијама; трагали смо за садржајима о допунској настави у уџбеницима по којима се школују будући учитељи; анализирали смо систем стручног усавршавања наставника путем акредитованих програма стручног усавршавања, као и одредбе правилника о врсти стручне спреме наставника, како бисмо проверили коме се све поверава наставнички посао) и (3) истражили смо појаву приватних часова, као реакције на слабу наставу. У оквиру истраживања приватних часова, размотрили смо и приложили податке о раширености приватних часова, обухвату наставних предмета приватним часовима; родитељској помоћи у учењу. Саставни део блока истраживања приватних часова је и упоредна анализа школских система Словеније и Србије по овом питању.

Трећи део је методички приступ планирању и реализацији допунске наставе са освртом на фазе реализације и многа уочена погрешна поступања у пракси. У функцији постепеног прелаза са другог дела (истраживања) на трећи део Монографије (методички садржаји о допунској настави) су први садржаји овог дела којима смо расправили појаву неједнаког третмана наставних предмета када је допунска настава у питању, односно да се само у оквиру појединих предмета допунска настава обавезно планира и реализује, док истовремено те подршке нема у другим наставним предметима. У оквиру овог, трећег дела, су и конкретни примери планирања и реализације допунске наставе. Уочавајући велики (неискоришћен) дидактички потенцијал образовног рачунарског софтвера, размотрили смо и могућности примене овог дидактичког медија у допунској настави (такође са конкретним примерима и предлозима).

Садржај Монографије систематизовали смо и сажели у бројне закључке; изнете чињенице додатно смо *подупрли* великим бројем прилога. Бавећи се

допунском наставом, прикупили смо и обрадили многе њене теоријске и практичне аспекте. Бирајући из те базе садржаје и структурирајући књигу, имали смо жељу да стручној јавности, посебно наставницима, предамо целовит рад без сувишног теоретисања, са свим потребним конкретним предлозима и примерима како би методичка слика допунске наставе била детаљна и јасна.

Кључне речи: *настава, допунска настава, приватни часови, методички поступци, образовни рачунарски софтвер.*

Mr Radoje Stopić

DOPOLNILNI POUK – METODIČNI POGLED S PRIMERI

Povzetek: Monografija z naslovom *Dopolnilni pouk – metodični pogled s primeri* je sestavljena iz treh glavnih delov. V prvem se nahajajo uvodne vsebine, v okviru katerih je pojasnjen zgodovinski razvoj dopolnilnega pouka, od prve omembe do danes. Sledi analiza sodobnega dopolnilnega pouka z vidika šolske zakonodaje (v okviru 40-urnega delovnega tedna) in definicija dopolnilnega pouka ter njegov osnovni namen.

Drugi del vsebuje raziskave, ki so bile opravljene z namenom argumentirati teoretične in metodične analize iz tretjega dela knjige. Omenjene raziskave se nanašajo na (1) vire (cenovna vrednost dopolnilnega pouka in fond ur v Republiki Srbiji); (2) kompetence učiteljev (v tem sklopu raziskovanja smo ugotavljali, kakšno je mnenje učiteljev o njihovih kompetencah; v učbenikih, po katerih se izobražujejo bodoči učitelji, smo iskali vsebine o dopolnilnem pouku; analizirali smo sistem strokovnega izpopolnjevanja učiteljev v okviru akreditiranih programov strokovnega usposabljanja kot tudi odredbe pravilnika o strokovni usposobljenosti učiteljev z namenom ugotoviti, komu vse je zaupano delo učiteljev in (3) raziskali smo pojav inštrukcij, ki naj bi bile posledica »slabega«, nekvalitetnega pouka. V okviru raziskovanja smo proučili in priložili podatke o razširjenosti tega pojava; obseg šolskih predmetov, za katere učenci potrebujejo inštrukcije; pomoč staršev pri učenju. Znotraj raziskav o inštrukcijah je bila izvedena tudi primerjalna analiza šolskih sistemov Slovenije in Srbije.

Tretji del vsebuje metodični pristop k načrtovanju in realizaciji dopolnilnega pouka, s poudarkom na posameznih učnih korakih in na številnih napakah, ki smo jih zasledili v praksi. Na prehodu iz drugega (raziskovalnega) dela v tretji del Monografije (metodične vsebine dopolnilnega pouka) se prve vsebine nanašajo na neenakost šolskih predmetov v povezavi z dopolnilnim poukom, kar pomeni, da se dopolnilni pouk načrtuje in realizira samo pri nekaterih predmetih, med tem ko pri ostalih predmetih tega ne zasledimo. V tretjem delu so navedeni tudi nekateri konkretni primeri načrtovanja in realizacije dopolnilnega pouka. Opozorili smo še na možnost uporabe IKT opreme pri izvajanju dopolnilnega pouka (navedeni so konkretni primeri in predlogi).

V vsebino Monografije smo sistematično vnesli številne zaključke; vsa ugotovljena dejstva smo še dodatno podprli z velikim številom prilog. Zbrali in obdelali smo mnoge teoretične in praktične vidike dopolnilnega pouka. Z omenjenimi vsebinami smo želeli seznaniti strokovno javnost, še posebej učitelje in jim predati delo, ki ne bi vključevalo zgolj teorije, temveč bi bila ta podprta s konkretnimi predlogi in primeri za podrobnejšo in bolj jasno predstavo o dopolnilnem pouku.

Ključne besede: *pouk, dopolnilni pouk, inštrukcije, metodični postopki, izobraževalna programska oprema*

Radoje Stopic, MA

REMEDIAL TEACHING CLASSES – METHODOLOGICAL APPROACH WITH EXAMPLES

Summary: The Monograph *Remedial Teaching Classes – Methodological Approach with Examples* is comprised of three main sections. The first section contains the introductory material covering historical development of remedial teaching, from the first time it was mentioned to the present day. We have analysed the contemporary remedial teaching classes from the aspect of school legislation (having in mind a 40-hour-work week); definition of remedial teaching classes and its fundamental purpose.

The second section involves research done with the purpose to provide arguments for theoretical, methodological analyses presented in the third section of the book. The second section contains research related to: (1) resources (the price of the remedial teaching class and the stipulated number of classes in the Republic of Serbia); (2) teachers' competences (in this part of research we have established what the teachers think of their own competences; we have searched for the material related to the remedial teaching classes used by the future teachers; we have analysed the system of professional training of teachers through the authorized programme of professional training as well as the provisions of the rules on the qualifications of the teachers in order to check who are those employed as teachers) and (3) we have investigated the phenomenon of taking up private classes as a reaction to poor teaching in schools. When investigating the phenomenon of private classes, we have considered data on the extent of private classes; the scope of subjects involved in private classes; parental help in studying. The integral part of the section researching the private classes is the comparative analysis of the educational systems of Slovenia and Serbia with respect to this issue.

The third section is a methodological approach to planning and conducting the remedial teaching classes with respect to the implementation stages and numerous incorrect actions that have been noted in practice. With the function to facilitate a gradual transition from the second section (research) to the third section of the Monograph (methodical content in the remedial teaching classes) the initial content of this section discusses the phenomenon of unequal treatment of subjects when it comes to the remedial teaching classes, i.e. the remedial teaching classes are obligatorily planned and conducted only within certain subjects while the same supports lacks in other school subjects. The third section provides concrete examples of planning and conducting the remedial teaching classes. Observing a great (unused) didactic potential of the educational computer software we have also considered the possibilities of applying this didactic media to the remedial teaching classes (providing specific examples and suggestions as well).

The content of the Monograph has been systematically organised and summarised in numerous conclusions; further, we have provided *additional support* for

the presented facts with a large number of examples. Dealing with the remedial teaching we have collected and processed a lot of its theoretical and practical aspects. When selecting the content from this corpus and structuring the book, we had a wish to present to the professional public, especially teachers, a complete piece of work without excessive theorising, providing all necessary specific suggestions and examples in order to make the methodological picture of the remedial classes detailed and clear.

Key words: *teaching, remedial classes, private classes, methodological procedures, educational computer software*